

Maribora ob 15.30 uri, prihod v Dravograd ob 17.30 uri. V sobotah in dnevih pred prazniki: odhod iz Dravograda ob 6.30 uri, prihod v Maribor ob 9.00 uri, odhod iz Maribora ob 13.00 uri, prihod v Dravograd ob 15.30 uri, odhod iz Dravograda ob 16.00 uri, prihod v Maribor ob 18.30 uri. Ob nedeljah in praznikih: odhod iz Maribora ob 7.00 uri, prihod v Dravograd ob 9.30 uri, odhod iz Dravograda ob 16.00 uri, prihod v Maribor ob 18.30 uri, odhod iz Maribora ob 19.30 uri, prihod v Dravograd ob 22.00 uri. Proga Maribor — Celje: Ob delavnikih in praznikih: odhod iz Maribora ob 7.00 uri, prihod v Celje ob 9.30 uri, odhod iz Celja ob 16.00 uri, prihod v Maribor ob 18.30 uri.

Na vročem pepelu umrl. Pepel iz parnih kotlov lokomotiv in železniške delavnice odlagajo v Mariboru na takozvanem železniškem trikotu med progo koroške in južne železnice. Ta pepel je vroč ter ohrani toploto več dni, ker leži na velikanskih kupih. Ker je na pepelu tudi v najhujši zimi prav toplo, se hodijo tamkaj gret razni reveži brez strehe in tam prenočujejo. Iz vročega pepela pa uhačajo strupeni plini, ki so življenjsko nevarni. Žrtev teh plinov je lansko leto okrog Božiča ostal neki siromak, ki je na pepelu prenočeval. Letos za Božič se je na tem mestu zopet zadušil neki Ivan Marčič, ki je šel zvečer spat na pepel, zjutraj so ga pa delavci našli mrtvega. Strupeni plini so ga omamili in v spanju se je preselil na drugi svet.

Smrt na vozu. Redek smrtni slučaj se je pripetil pretekli četrtki v Mariboru. Fijakerja, 79letnega Ivana Dietin gerja je zadela na vozu kap, ko je vozil čez most. Dietin ger je dobil smrtni udarec že v začetku mosta, toda konj je peljal mirno naprej, kočijaš pa je sedel na svojem sedcu zvit v dve gubi. Ko je voz pripeljal na tlak ter pričel odskakovati, se je mrtvec zgrudil s sedea ter obeležal na tlaku. Naložili so ga na njegov voz in tovariš-izvošček ga je odpeljal na dom.

Dva poskušena vloma v Mariboru. Zadnje noč v starem letu so poskusili izrabiti vlomilci v svoje namene. Vlo milili so v prodajalno fotografa Meierja in sicer so dospeli skozi klet v prostor, kjer je majhna blagajna. Našli so pa le za 300 Din drobica, katerega so odnesli. — V isti noči so skušali najbrže isti vlomilci vlomiti v mlekarino Bernharda na Koroški cesti. Odrgrali so z dvorišnih vrat ključavnico, toda iz neznanega vzroka so pobegnili, ne da bi napravili kaj škode.

Po enem letu aretiran. Na prijavo zagrebške policije je bil te dni v Mariboru aretiran Josip Stigar iz Krškega. Leta 1925 je ponesrečil lastnika mlekarne Simonu Matekociču v Zagrebu, pri katerem je bil v službi, 12.000 Din. Iz Zagreba je pobegnil v Maribor ter se skrival tu pod krivim imenom Zvonimir Weiss. Na podlagi napačne delavske knjižice je dobil delo v neki tovarni na Teznu. Policija ga je odgnala v zapore okrožnega sodišča.

Orgelski koncert dne 6. januarja v veliki kazinski dvorani v Mariboru z začetkom ob štirih popoldne ima sledeči vzpored: 1. A. Guilman: Meditacija in molitev. Orgle. St. Premrl). 2. Corelli-Leonard: La folia. Variacije za violino in orgle. (F. Brandlova in St. Premrl). 3. Canesdrari: Slavnostni Allegretto. Orgle (St. Premrl). 4. St. Premrl: a) Ave Maria. Sopran, violina in orgle. (M. Družovičeva, F. Brandlova in St. Premrl). b) Jezus je majhen. Sopran in orgle (M. Družovičeva in St. Premrl). 5. F. Nowowiejski: Božič v prastari Marijini cerkvi v Krakovu. (St. Premrl). 6. a) R. Franz: Ubrijska melodija za godalni kvartet in orgle. (F. Brandlova, A. Santlova, F. Serajnik, dr. J. Dernovšek, H. Družovič). b) F. G. Händel: Harfiska arija. c) A. Corelli: Adagio in allegro. Violina, čelo, harfa in orgle. (F. Brandlova, dr. J. Dernovšek, F. Lukež, H. Družovič). 7. J. S. Bach: Tokata in fuga (doriška). Orgle. (Premrl).

Opozorilo. Obveščeni smo z večih strani, da prodajala po mariborski oblasti dva agenta neke belgrajske tvrdke različne vrednostne papirje na obroke. Ljudem pri tem izjavljata, da sta poslana od našega zavoda. Jasno je, da hočeta izkoristiti ugled in dobro ime naše banke. Opozorjamo, da mi vršimo vse bančne posle izključno v naših pisarnah v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 6 in da nismo nikogar pooblastili, da se pri prodaji kakršnihkoli papirjev sklicuje na priporočilo od nas. Zadržna gospodarska banka d. d., Podružnica Maribor.

Usodna avtomobilska nesreča. V Dobu pri Domžalah na Kranjskem se je na glavni cesti na Novega leta dan pripetila težka avtomobilska nesreča, katere žrtev je bilo mlado življenje 24 letnega Mihaela Erbeznika, sina konjača iz Krtine pri Domžalah. V soboto je napravil nek ljubljanski trgovec z rodbino avtomobilski izlet proti Trojanam. V Lukovici se je avto ustavil pred Novakovo gostilno, nato pa nadaljeval pot. Zunaj je ležala

gosta megla, pot je bila zmrznjena in polzka. Lastnik avtomobila je vozil radi tega silno previdno in je užgal tudi močan reflektor. Vozeč dalje proti Dobu, je na cesti nenadoma skočil pred avto neki mladenič, ki ga je očividno omamila močna luč. Videč nevarnost, je sofer avto takoj zavril, vendar je bilo že prepozno. Voz je zapeljal naravnost v človeka na cesti in ga sunil z vso silo v stran ter ga treščil na tla. Nesrečnej je obeležal na tleh, ne da bi se dal kak glas od sebe. Na glavi je imel prebito lobanjo ter strto nosno kost. Avto sam je odskočil v stran in zadel v mejo, nakar se je zaletel v bližnje drevo. Le slučaj, da je vozil sofer počasi in zmerno, se je zahvaliti, da se ni pripetila še večja nesreča in da so ostali vsi potniki v vozu nepoškodovani. O nesreči so ljudje takoj zaznali ter obvestili orožnike, ki so v ubitem moškem takoj spoznali 24 letnega M. Erbeznika. Truplo ponesrečenca so odpeljali kmalu nato na njegov dom ter je položili na mrtvašni oder. Poškodovani avto je lastnik ostavil v Viru pri Domžalah, nakar se je z rodbino odpeljal z vozom v Ljubljano.

Roparski napad v sredini Beograda. Za Zagrebom so prišli na vrsto roparski napadi sredi mesta tudi v Beogradu. Na božični večer je posetila taka roparska tolpa malega predmestnega trgovca Jovana Jočića, ki ima svojo trgovino v Sarplaninski ulici. Možakar je sonec ter stanuje v majhni sobici izza trgovskega lokala. V tem delu mesta stanujejo večinoma delavci, ki gredo rano k počitku, da zamorejo zjutraj zgodaj na delo. Ob 8. zvečer vlada v vsem okraju že največja tišina. Jočić je okrog pol osme ure zaprl svojo trgovino, uredil knjige in legel k počitku. Krog polnoči je zaslišal neko trkanje na zadnjih vratih. Nato je skočil s postelje, se za silo oblekel in prisluškoval. V tem pa so vrata že zahrčala pod silnim udarcem ter se udala. V sobo je vdrl šest našemljenih razbojnikov. Obrazo so jim zakrivala črne maske, z žepno električno svetilko so mu posvetili v obraz, da so ga oslepili, na prsa so mu nastavili samokrese. Kolovodja je osorno zahteval denar. Ko se je Jočić izgovarjal, da je siromak in da nima denarja pri sebi, so mu pretili, da ga ubijejo; in res sta pristopila dva ter mu položila zanjko okrog vratu. V smrtnem strahu jim je izročil ves denar kar ga je imel, nekaj nad 2000 Din. Razbojniki so nato izropali še trgovino ter odnesli raznega blaga v vrednosti okrog 5000 Din. Pred odhodom so mu še zabili, da najmanj dve uri po njihovem odhodu ne sme iz hiše. Nato so vrata od zunaj zaklenili. Zjutraj, ko se je zdanilo, je Jočić poklical sosedo, da so mu odprli vrata. Policija, ki je bila o napadu obveščena, ni mogla odkriti nikakih sledov, ker je ponoči zelo snežilo in so vsi sledovi zabrisani. Prebivalstvo v okolici je radi tega nečloveškega napada zelo razburjeno ter zahteva pomoženje straže, zlasti ponoči.

Strahote snežnih viharjev v Liki. Lika se imenuje skalnat in le tuintam z ogromnimi gozdovi porasel predel jugozapadne Hrvatske proti Dalmaciji. Kraji ležijo precej visoko nad morjem, pred južnimi, toplimi vetrovi jih brani gorovje Velebit, dočim je severna stran odprta. Zato divjajo tu zlasti po zimi strašni vihrji in v sneg zapade vsako zimo več metrov visoko. Vihar napravi snežne zamete, visoke kot kaki hribi in z njimi obda cele vasi, tako da so ljudje odrezani celo zimo od ostalega sveta. Ljudstvo se na močno zimo dobro pripravi. Hiše so močne in nizke, greje jih ogromno ognjišče, na katerem gorijo noč in dan jelovi poleni. Hlevi za ovce, koze in male konje so vkopani do polovice v zemljo, tako da gleda ven samo streha. Mraz ljudem ne more zato posebno do živega, preti jim pa druga nevarnost. V teh pustih krajih se klatio no zimi cela krda volkov, kat re prežene glad iz gozdov v okolico vasi. Neprestano so na preži, da bi udri v kak ovčji hlev, v katerem neusmiljeno pobijejo vse, kar je živega. Gorje posameznemu človeku, katerega zalotijo volkovi na prostem. Ne pomaga mu nobeno orožje, pred katerim lačni volkovi ne poznajo strahu. — Lansko leto je bila skozi te kraje zgrajena železniška proga, ki veže Dalmacijo z Zagrebom. Graditelji proge pa niso računali z liško zimo. Vihar je letos napravil na vrogi take zamete, da že več tednov počiva vsak promet. Več vlakov je odsutih s snegom in nekatere je moralo odkopati vojaštvo, da so lahko nadaljevali pot. Potniki v zametanih vlakih so prebili po več dni v snegu, predno je prišla pomoč. Prilodno leto nameravajo progo obdati na nevarnejših mestih z visokim zidom, ob katerem se bo sneg ustavil, tako da bo proga tudi po zimi prosta.

Kralj Aleksander bote 16. otroku. Pred nekoliko dnevi se je rodilo mesarju Dečmanu v Celju 16. dete. Roditelji so prosili kralja Aleksandra, naj bo on bote njihovega otroku, kar je kralj tudi obljubil. Zastopal ga bo pri krstu poseben zastopnik. To je menda prvi slučaj, da je naš kralj za botra slovenskemu otroku.

Nevarno stanje rumunskega kralja. Službena poročila iz Rumunije prinašajo, da se nahaja kralj Ferdinand po zadnji operaciji že izven nevarnosti ter je pričakovati, da bo v kratkem popolnoma okreval. Nasprotno pa trdijo za-

sebna poročila, ki so vsekakor verjetnejša, da je stanje rumunskega kralja naravnost obupno. Baje bo v najugodnejšem slučaju ostal pri življenju še nekaj tednov. Zdravniki so poskusili že vse, da kralju še podaljšajo življenje, toda opustili so že vsako nado. Sedaj so vprašali vse najslavnejše evropske zdravnike za nasvet, kako sredstvo še naj poskusijo.

Novi ogrski denar. Madžari so zavrgli staro avstrijsko krono ter so svojo denarno enoto krstili za »pengő«. Izdelani so že bankovci po 5, 10, 20, 50, 100 in 1000 pengő.

Nastop novega japonskega cesarja. Za starim japonskim cesarjem je zlovala cela država sedem dni. Vsi javni lokali so bili zaprti, vršila se ni nobena prireditve, po celi državi so se vršile javne molitve za rajnega cesarja. Novi mikado ali cesar Hirohito je že zasedel prestol Japonske. Prvi njegov odlok je bila splošna pomilostitev. 50.000 jetnikov je zadobil prostost. Novega cesarja hvalijo kot izredno miroljubnega in pametnega moža ter prorokujejo pod njegovo vlado Japonski srečno dobo.

Gospodarstvo.

MOKRA ZEMLJIŠČA.

Brez vode rastline ne morejo uspevati. Ako jim začne primanjkovati vlage, niso v stanju normalno obavljati proizvodnje nam in živalim potrebne rastlinske snovi; njih rasteča in razvoj zaostaneta, pridelek se zmanjša. To je že spoznal gospodar v sušnih letih. Vendar suša ne nastopa vsako leto, pomanjkanje vlage ni tako občutljivo, kot pa je občutljiva preobilica vode. Kakor potrebuje rastlina nujno vlago za svoje uspevanje, tako bo nje uspevanje povoljno, čim ji je na razpolago voda v odmerjeni množini. Le prava množina vode donaja koristi, vsako pomanjkanje, kot tudi vsaka preobilica zelo škoduje. Preveč dobrote tudi ni dobro. Na vodne množine, ki padajo na zemljo, kot dež ali sneg, kmetovalec nima vpliva, teh ne more uravnati, kakor bi to bilo njemu koristno, ni pa s tem rečeno, da bi ne mogel ničesar podvzeti, ako je posestnik takih zemljišč, ki trpijo na preobilici vode, v katerih se voda prekomerno kopiči ter zastaja, v katerih je celo ob suši preveč vode za rastline, da bi ne začel razmišljati, kako da ozdravi taka zemljišča, da najde pota, po katerih bi odpeljal s teh zemljišč preobilno zastajajočo vodo. Vsakoletno mu taka zemljišča ne donajajo pravega dobička, kot bi mu lahko, ako bi bilo poskrbljeno za to, da se voda v njih ne kopiči.

Poleg vode je zrak ono gonilno sredstvo rastlinske raste, ki brez njih ni uspevanja rastlin. Toda kakor je voda škodljiva, če jo je v zemlji preobilno, tako je škodljivo pomanjkanje zraka v zemlji. V zemlji morata biti voda kakor tudi zrak v pravih množinah; kjer je v zemlji preveč vode, tja ne more zrak, ker ga voda izpodriva. V zemlji deluje zrak na to, da nastopa godnost, mišičnost, rahlost zemlje, on razkrajja zemljo, razkrajja gnojila, pripravlja v zemlji rastlinsko hrano, služi koreninam za dihanje, voda v zemlji raztaplja hranilne snovi iz gnojil, jih daje rastlinskim koreninam.

Čim preobilica vode v zemlji ne dopušča zraku dostopu vanjo, se ne more pripravljati v zemlji rastlinska hrana, rastline nimajo od česa se hraniti, njih korenine se dušijo in potaplja v preobilno vodo. Zemlja tudi ni drobljiva, ne postaja plodna. Kolikor je voda v pravi množini koristna, v toliko je preobilica škodljiva.

V mokrih zemljiščih sejane rastline boleha, se ne morejo močno razviti, ker ostanejo nežne, jih prevladajo boleznj, jim delajo škodljive žuželke in druge živali več kvara kot rastlinam v zdravih zemljiščih, na mokrih poljih so žetve slabe, polja zaplevelijo, žito je bledikavo ter razvija slabe zrnje, okopavine gnijejo v zemlji. Mokra polja so mrla, spomladi odganjanje kasneje na njih rastline.

V takih zemljah voda nima pravega odtoka, ona zastaja v zemlji, se ne preceja skozi njo. Tu se naselijo razne rastline, ki ljubijo veliko vlage, kot: preslica, šaši, rumuni, loček itd., cela vegetacija močvirja in barja. In na premokrlih travnikih pa zginevajo trave in detelje, ki dajejo dobro seno, mesto njih se pa šopirijo kisle trave, ki dajejo seno zelo slabe krmilne vrednosti, ki se niti vsem vrstam živine ne da pokladati, katerega cena je veliko pod ceno sladkega sena.

Zanimivosti

Težki časi za samce v Italiji. V Italiji se uvaža nov davek, ki bo nekaj prav posebnega na celem svetu. Laška država namerava obdavčiti vse samce in sicer v starosti od 25 do 65 let. Nov davek je zagovarjal sam Mussolini: V Italiji se nahaja preko pol milijona moških v starosti za žentev, toda raje ostanejo samci ter živijo popolnoma brezkoristno življenje. Pripadajo pa večinoma bogatejšim slojem, ki bi z lahkoto vzdrževali družino; med revnejšimi sloji ni mnogo samcev, siromaki imajo najštevilnejše družine, pa jih z največjo težavo vzdržujejo. Potrebno je, da se številni samci v Italiji zmanjša. Najlažje se to zgodi na ta način, da se jih prisili k ženitvi z velikim davkom, katerega bodo plačevali vsi neoženjeni možje v starosti od 25 do 65 let.

Čuden dvoboj dveh deklet. Na Čehoslovaškem se pripeti tuintam kaj takega, o čemer se kakemu drugemu zapadnemu Evropejcu niti ne sanja. Taka čudna stvar je bil dvoboj dveh deklet zaradi mladenčca, ki sta ga obe dve enako goreče ljubili. Deklici sta se dogovorili, da naj velja ena od njiju kot premagana ter se ima lantu odreči, ki bo padla pri pitju žganja prva pod mizo. Dvoboj je bil v polnem teku, ko je opazila ena od deklic, da prenese njena nasprotnica več kot ona. La bi pa kljub temu zmagala, je vtila v neopaznem trenutku svoji nasprotnici v kozarec petroleja. Vsled tega je prišlo med njima do srditega prepira, ki se je izpremenil kmalu v pretep, v katerega so se vmešali ostali gostje, tako da se je izpremenil gostilniški lokal v bojišče, na katerem se je pretepalo vse vprek. Končno je morala priti policija, da je vzpostavila zopet mir.

Mravlje uničile celo vas. Bele mravlje so v Španiji velika nadloga in so strah in trepet prebivalcev, kjer se pojavijo. Učinkovitega sredstva proti njim ni, tako da so ljudje primorani vse popustiti ter bežati pred brezštevilnimi

milijoni teh malih živalic, kakor hitro pridejo v mogočnem pohodu urejene kakor vojaški polki v gostih, enakomernih vrstah. Pred par tedni so se v neki vasi blizu Valencije nenadoma pojavile. Več dni je preteklo, predno je bila ta strašna procesija pri kraju. Bele mravlje so se vrgle nad hiše, izpodkopale temelje, tako da so bile hiše na tem da se zrušijo. Prebivalci so mislili hiše obraniti s tem, da so napravili podpore. Hkratu pa so se kmetje oborožili, s komur se je pač kdo mogel. Uporabljali so strupe, cepce, ogenj itd., pa vse ni nič pomagalo. Kakor hitro so ljudje prišli v bližino mravelj, so se te takoj vrgle nanje in človek je moral pred to malo živalico bežati. Tudi stebri, s katerimi so bile podprte hiše, so bili takoj spoddeni in so se zrušili. Večina hiš se je tudi zrušila, tako da so prebivalci ob vse in jim je morala vlada priti na pomoč, obenem pa se tudi posvetojujejo, kaj ukreniti proti tej grozni nadlogi.

Boj proti podganam. V vseh velikih mestih se je boriti s strašnimi množinami podgan. Tako je znano, la se v pariških kanalih nabajajo cele črede podgan, ki štejejo na stotine. Vsled podgan trpi tudi Dunaj. Dunajska občina se je odločila, prihodnje leto resno pričeti vojno s to nadlogo. Strašne množine podgan prizadevajo velikansko zdravstveno in gospodarsko škodo. Po statistiki je moralo leta 1917 v Združenih državah Severne Amerike delati 200.000 ljudi izključno za prehrano podgan. Približno ugotovljena škoda, ki jo napravile podgane, je znašala nad 200 milijonov dolarjev. Med vojno so se podgane vsled zmanjšane skrbi za snago silno razmnožile po vseh mestih. Dunaj se boče boriti proti podganam z vabo zastrupljeno s fosforjem. Hišnim posestnikom, oziroma njihovim najemnikom bo občina na posebno nakazila dala potrebno množino strupa. Ta podganji strup bodo morali določene

dni pozno zvečer nastaviti v kletih, hlevih, podstrešjih in kanalskih napravah, naslednji dan pa zgodaj zjutraj porabiti in odstraniti. Ta boj se bo vršil v dneh 27. in 28. januarja ter 3. in 4. marca. Mrtve podgane bodo morali zbrati, jih politi s petrolejem, ali posuti s peskom in jih istega dne izročiti mestnim pometačem. Vsi hišni posestniki pa morajo strogo paziti, da ne bo nevarnosti za ljudi in za druge živali.

Skok iz 41. nadstropja. Newjorški industrialec Alb. Smith je dosegel te dni rekord posebne vrste! Naveličal se je življenja in skočil iz 41. nadstropja nekega čikaškega hotela. Na cesti je obeležalo njegovo truplo z razbitimi udi. Najbolj skok sta v celoti opazovali dve ženski, ki sta se nahajali v pisarni nasproti se nahajajočega urada. Padec je trajal le par sekund. Ženski sta videli, kako je Smith odprl okno in stopil nanj. Obe sta mislili, da gre le za kakšno filmsko posnetje. Ko sta v naslednjem trenutku videli, da se je nesrečnej pognal v globočino, sta od groze obnemeli. Kljub temu, da je bila ulica zelo živahna, je vendar prišel nesrečni samomorilec na popolnoma prazen tlak. Zdravniki so po preiskavi ugotovili, da je smrt nastopila že med padcem. Vsled naraščajočega padca se je zadušil. — Samomor te vrste ni v Čikagu nič nenavadnega, samo da dosedaj ni nihče napravil skoka iz takšne višine. V mesecu oktobru in novembru je enak samomor izvršilo 12 drugih oseb. Vsi pa so si izbrali nižja nadstropja, najvišje je bilo 19. Povodi za samomor te vrste so zelo različni, včas naravnost malenkostni in nerazumljivi.

Novo zdravilo proti steklini. Boj proti steklini je že precej star. Dolga stoletja je bilo človeštvo brez moči proti tej strašni bolezni, ki je zahtevala po vseh delih zemlje na tisoče človeških žrtev. V sredini preteklega stoletja se je posrečilo slavnemu francoskemu učenjaku izredno važno odkritje. Dognal je, da

Mokra zemljišča občutno zmanjšujejo pridelke, znižujejo vrednost kmetije. Radi tega naj bi vsak posestnik mokrih zemljišč stikalo, da temu lažje odpravi zlu s primernim osušenjem ali drenažo. Dostikrat bo pri malih površinah mokrega zemljišča gospodarju samemu mogoče izvesti osuševanje; koder se pa mokra zemljišča več posestnikov skupaj stikajo, se morajo zavzeti za osuševanje vsi posestniki ter to izvesti z vzajemnimi, združenimi močmi. Osuševanje se mora pošteno izvesti, za isto more vladeti vsestransko razumevanje za nje potrebnost, polovičarsko delo ne pomaga nič. Le samo v tem slučaju je pričakovati popoln uspeh. Stroški osuševanja so sicer veliki, vendar so osušena zemljišča na leta in leta vse boljše uporabljive, od njih imamo velike prednosti.

Polja se spomladi hitreje osušijo, s tem je omogočena zgodnejša obdelava in setev. Rastlinam se na takih zemljiščih podaljša dobra rašča, kar ima vse vpliv na večji pridelek. Osušena zemljišča se lahko spomladi že 14 dni popreje zasejejo.

Obdelava osušenega zemljišča je olajšana in hitreje izvedljiva. Zemlja postane bolj blaga, se da lažje obdelati. Močvirni plevel se da lažje zatreti, ker se mu je odvedla preobilna vlaga, katera mu je prijala.

Sejati se dajo tudi žlahtnejše rastline, katere do sedaj niso nikakor mogle uspevati, n. pr.: detelja in koruza.

V celem gospodarstvu se da uvesti enotnejši plodored, oziroma sploh boljši, bolj dobičkanosen plodored.

Polja ni potrebno več orati na ozke ogone, temveč se da lepo orati na plano; s tem se oranje izvede lažje, odpade izguba na zemljišču, ter odpadejo premnogi razori in pridela se boljši kakovostni pridelek. Uporaba strojev je omogočena in izvedljiva.

Hlevski gnoj se boljše izkorišča ter isti zaleže dalje časa, ker ga preobilna voda ne izlučuje in ne izpira.

V osušeno zemljo prihaja za vodo zrak. Rastline posejane globlje korenine, izkoristijo boljše zemljo, ista postaja v vsem bolj plodna, ker jo zrak razkrajja.

Rastline imajo bolj krepko in bujno raščo, radi tega jim ne škodujejo toliko razne rastlinske bolezni, in manje trpijo vsled poškodb, povzročenih po živalskih škodljivcih.

STELJA.

Na kakovost gnoja ter na njegovo hitrejšo ali počasnejšo razkrojlivost ima vrsta stelje ali nastilja, ki se rabi, precejšen vpliv. Zahteva se od dobre stelje, da ona popije vase dobro tekoče izmečke živine, da se da z gnojem dobro premešati in lahko prenašati in nakladati, da se radi nje hlevski gnoj prepočasni ne razkrajja, da izdatno pomnoži množino hlevskega gnoja, in s tem, da zemljo doprinaša večje množine sprstenine, obenem pa da nekoliko obogati hlevski gnoj na redilnosti s svojimi pepelnatimi (rudninskimi) sestavinami.

Za rastlino važne hranilne snovi v hlevskem gnoju so manj podvržene izgubam na poti v zemljo, ako jih stelja zamore vase dobro vsrkati. Hlevskemu gnoju da ravno stelja glavno množino organske kipejane in lahkega razkrajjanja zmogne mase (tvarine), s tem vpliva na zemljo na ta način, da jo zboljšuje, dela rahlejšo za rastlinske korenine in godnejšo.

Živini naj nudi nastilj suho, mehko in gorko ležišče. Radi tega, ker mora stelja odgovarjati več namenom, si razne vrste nastilja zdaleka niso enake po kakovosti, ter tudi v enaki meri ne popoljšujejo hlevski gnoj.

Vsem zahtevam odgovarja še najboljša žitna slama. Ker je votla, vpije vase mnogo tekočih izmečkov, gnoj se tudi boljše drži skupaj in se da lažje prekladati. Tak gnoj je tudi jednakernejše sestave, se da boljše mešati, bolj stlačiti ter se ne izsuši toliko. Na polju se da tudi jednakernejše razdeliti. Mnogim gospodarstvom, ki pridelujejo malo žita, primanjkuje slame. V tem slučaju se slama kot nastilj boljše izkoristi, ako se ne poklada cele, temveč se razreže na dolžino do 20 cm. S tem se ne samo prihrani skoro eno petino na slami, temveč gnoj s tako razrezano slamo je še bolj jednakeren in se da še lažje porazdeliti. Mnogim gospodarstvom, ako jim primanjkuje krme, radi tega, ker imajo premalo travnikov, ali pa slabe, oziroma slabo negovane travnike, poleg tega pa še pridelujejo na poljih premalo krme, ni mogoče pokladati vso pridelano slamo kot nastilj, ker isto pokrmijo. V tem slučaju se poklada kot nastilj razrezana slama in sicer trda slama (ržena, pšenična), druga slama pa pokrmijo. V slučaju, da

mora gospodar pokrmiti vso slamo, tedaj mora za nastilj poseči po drugih nadomestkih. Ti nadomestki so pa res slamo le slabi nadomestki, ker v vsakem pogledu ne dosežejo po kakovosti slame, ali so pa dražji, celo kot slama. Na vsak način bo količkej napreden gospodar gledal na to, da bo na svojih zemljiščih skušal povečati množinsko in kakovostno pridelke na krmi ter v tem slučaju tudi s tem živino boljše prerediti, da mu ostane nekaj slame za nastilj. S tem ima tudi boljši gnoj in mu ni treba nadomestkov, ali pa celo tega, da bi s premočnim grabljenjem listja oškodoval svoj gozd.

Povprečno se letno rabi slame za nastilj: na 1 konja 900 kg, na 1 kravo 1400 kg, na 1 vola 1000 kg, na 1 tele 700 kg, na 1 prašiča 500 kg. Ako si gospodar preračuna svoj pridelek krme ter koliko bo po številnem stanju in teži svoje živine porabil krme, to je ako si napravi proračun krme, tedaj bo videl, koliko slame lahko pokrmijo ter koliko mu je ostane za nastiljanje. Račun mu bo pokazal, ako in koliko mu primanjkuje nastilja ter bo vedel, koliko si mora preskrbeti nadomestka za nastiljanje.

Kot nadomestek slame za nastilj pride v poštev listje iz gozda, eventualno šota, pa tudi razne druge snovi, ki se drugod ne dajo prav porabiti. Take snovi so zablateno ali pa pokvarjeno seno, koruzna slama, krompirjevka, fižolova slama itd.

Kar se tiče snovi iz gozda uporabnih kot nastilj, je še najboljša listje listnatih dreves; vendar se isto ne sme grabiti premočno, ker bi se oškodoval preveč gozd sam. Listje popije tekoče izmečke dobro vase, samo da se gnoj da slabše kidati kot slamnati. Veliko slabše nastilj je pa smrečje in odpadlo igličevje igličastih dreves, ne samo da se ne napije toliko tekočine, za živino ne predstavlja dobrega ležišča, poleg tega pa tudi gnoj s smrečjem nastiljem ni veliko vreden. Smrečje je zelo smolnato, se radi tega zelo težko in počasi razkrajja in razpada, radi tega je tudi tak gnoj mrzel, se v zemlji zelo težko razkrajja, zelo počasi učinkuje, ter ne dela zemlje delovite. Boljše je uporabljen razni gozdni plevel, kot praprotilje, gozdna trava. Nekoliko manjše vrednosti je vresje in mahovje.

Žaganje je tudi samo le nadomestek. Uporaba istega se izplača tam, kjer se dobi poceni. Žaganje lesa igličastih dreves napravi gnoj v zemlji slabo učinkovit, ker je precej smolnato.

Zelo dobra kot nastilj je šota. Ako se je da nabaviti ter ni predraga v razmerju s slamo, tedaj ona izvrstno nadomesti slamo, katero se da v tem slučaju pokrmiti. Ni pa za nastilj vsaka šota enake vrednosti. Predvsem mora biti očiščena šotnega prahu, dobro posušena, po sestavi pa šota od mahovja (vlaknata šota). Šota vpije vase 7—10krat več tekočine, kot iznaša nje teža ter zelo dobro konzervira in boljša hlevski gnoj. Tak gnoj je zelo prikladen za vse bolj pečene zemlje. Šota vsrkava vase dobro tudi pline, ki se razvijajo v hlevih (amonijak). Porabi se, ker dobro vpije, šote tudi manj za nastilj kot slame, skoro za pol-drugo težo manj, med tem, ko se mora listja nastiljati veliko več kot slame.

GOZDNO LISTJE ZA STELJO.

Vsaka snov, ki se uporablja kot nastilj v hlevu, pomnoži v neznanzi meri hlevski gnoj na rastlinskih redilnih snoveh, katere ona vsebuje. Razne vrste nastilja pa vsebujejo tudi v različni množini te redilne snovi. Tako vsebuje gozdno listje razmeroma malo teh redilnih snovi, posebno malo fosfatov in kalijevih spojin. Gozdno listje nima torej iste gnojilne vrednosti kot kateri drug nastilj, ni torej toliko gnojilo, kot pa več sredstvo za vpijanje in pohanjevanje živinskih izmečkov, sredstvo za pripravljanje hlevskega gnoja v tem slučaju, ako zaloga slame nedostaja. Nadomešča pa gozdno listje kot nastilj slamo zelo pomanjkljivo, ako se izključno ono samo uporablja za nastiljanje, se pridela hlevski gnoj, ki se zelo rad zlega skupaj, ki se rad razkrajja na ta način, da se tvori v njemu kislja sprstenina, v zemlji trohni on počasi, je mrzel gnoj. Listje je radi tega samo pomoč v sili, potrebno zlo ako ni druge stelje. Hlevski gnoj s listnatim nastiljem je po več tega podvržen tudi zelo močno predčasni izgubi na redilnih snoveh, ker listje vpija vase in zadržuje v sebi veliko slabše tekoče živalske izmečke kot pa slama. Pri uporabi listja kot nastilj se da pridelati nekoliko boljši in močnejši gnoj, ako se istemu od časa do časa doda na gnojilšču nekoliko zemlje, ki pa naj vsebuje veliko sprstenine.

Kako je prišel agent do 8 milijard 400 milijonov dinarjev. — Pred 25 leti je dobil agent Pattino v Zedinjenih državah od tvrdke v Boliviji, ki jo je zastopal, nalog, da iztirja dolg 250 dolarjev. Dolžnik ni mogel plačati, zato mu je zarubil Pattino kos zemlje. Ker od agenta zastopana družba s tem plačilom ni bila zadovoljna, je obdržal Pattino zemljišče sam ter plačal trdki 250 dolarjev v gotovini. Te dni pa so našli na zemljišču cinovo rudo. Strokovnjaki domnevajo, da vsebujejo ležišča desetine vsega cina na svetu. Poslovno srečnega agenta se ceni na 150 milijonov dolarjev.

Za razvedrilo.

Najboljše zdravilo. V neki vasi je živel skopuh, ki je znal iztisniti iz človeka zadnje novce. Nekoč pa se je zgodilo, da je neki otrok požrl desetparsi novce, ki mu je obliči v grlu in grozil, da ga zaduši. Pa se je nekdo izmisli in rekel: »Druge pomoči ni, a tisti skopuh zna morda tudi ta novce iztisniti iz človeka!« — V sedanjih razmerah bi ta posel lahko prevzele davkarje na Slovenskem, ki tudi znajo iztisniti iz človeka vse do zadnjega dinarja.

Na maskeradi. V nekem kraju so priredili maskerado. Pa so prišli tja ljudje, eden oblečen kot kralj, drugi kot Indijaneec, tretji kot Turek itd. Med drugimi pa je prišel tudi eden, ki je bil oblečen le v srajco. Niso ga pustili v dvorano. Obenem pa so ga vprašali: »Kaj pa hočete pravzaprav predstavljati?« Oni pa je odgovoril: »Jaz predstavljam Slovenca, ki je vse davke plačal!«

Velika nevarnost. Na meji med Stajersko in Ogrsko sta se srečala dva zajca. Eden je ležal iz naše države na Ogrsko, drugi je počasi prihajal od tam sem k nam, pa je vprašal tovariša: »Zakaj tako bežiš?« Oni zajec pa je odgovoril: »Veš, moram bežati! V Beogradu je izšla naredba, da se morajo vsi konji ostržiti!« »No ja,« je odvrnil madjarski zajec, »ti vendar nisi konj, kaj bi bežal!« Ta pa mu je povedal: »Ti ne poznaš naših razmer. Predno jim jaz v Beogradu dopovem, da nisem konj ampak zajec, me že zdavnaj ostržejo!«

S tem postaja gnoj v zemlji bolj razkrojliv in se izgube iz njega zelo zmanjšajo.

Uporaba gozdnega listja v močni meri je pa tudi radi tega potrebno zlo, ker si gospodar s premočnim grabljenjem listja toliko oškoduje svoj gozd, da ima dostikrat vsled tega v gozdu več škode, kakor mu pa donese koristi gozdno listje v hlevu. S tem se samo eno potrebno zlo poravnava z drugim. Da se v gozdu ne dela prevelika kvara, se sme grabiti listje v njem z veliko previdnostjo, le do gotove meje, ter tudi ne povsod na vsakem kraju.

V naslednjem si hočemo malo pogledati, kako vloga in pomen ima listje za uspevanje gozda samega. Gozdno bi se smel odstraniti brez škode, temveč plast listja na listje se ne more smatrati samo kot odpadke gozda, kateri gozdnih tleh vrši v gozdu posebno varovalno vlogo za gozd, ki bi se dala nekako primerjati varovalni nalogi, ki jo vrši koža na živalskem telesu.

Gozdna zemlja se ne da tako obdelovati, kot poljska zemlja, gozdna drevesa si morajo sama pomagati, da si preskrbe potrebna sredstva in okolščine za njih razvoj in uspevanje. Svojo hrano, ki jo tmejo gozdnim tlem s tem, da njih korenine s svojo razkrojno močjo in pomočjo malih organizmov isto zajemajo iz gozdne zemlje, porabijo drevesa deloma za svoj razvoj in raščo, del teh hranilnih snovi pa preide v listje. Ko listje odpade, strohni na gozdnih tleh ter vrne svoje hranilne snovi nazaj drevesnim koreninam. S tem povračanjem hranilnih snovi naravnim putem je gozdu omogočeno uspevanje in doraščanje, ter je isti v stanju donosati koristi. Slabo je za raščo gozda, ako se ta naravni povratek hranilnih snovi v gozdu prekine z odvzemanjem listja. Vendar pa ni to vedno tako slabo, da bi se nikakor in nikdar ne moglo dobiti v gozdu stelja, a da bi se gozd ne oškodoval. So možnosti, kjer se z gotovo previdnostjo da dobivati stelja iz gozda brez škode.

Tako se da brez škode za gozd grabiti listje za steljo po gozdnih poteh, v jamah in v kotlinah, koder je listje zelo na debelem, nadalje tam, kjer so se vgnezdile škodljive žuželke; z odstranitvijo listja, da iste pokončajo. Od sprstenine in trohnečih snovi gozdnega listja živi mnogo ličink žuželk, ki pospešujejo razkroj listne odeje. Mnogokrat se pa mestoma zarede škodljive žuželke, ki objedajo rastoče rastline in spodnje dele gozdnih debel. Pa tudi tu se listje ne sme grabiti pregloboko, celo ne do golega, odgrabi se samo suho listje, že na pol strohnelo se pa mora pustiti gozdu, ker listna odeja na gozdnih tleh vrši za gozd še druge zelo važne naloge.

Listna odeja na gozdnih tleh sestoji iz tega, kar odpade od drevja, iz listja, malih vejic, delov popkov, kosov lubja, ter iz trohnečih panjev in korenin v zemlji. Dež in sneg zgosti in stlači to odejo, v isti porastejo glive, alge, mahovje, vresje, trava in druge rastline, a njej se naselijo tudi razne male živalice, ki pospešujejo razkroj listne odeje. Raztopljive snovi izpira voda iz te odeje v gozdno zemljo, v kateri delujejo te snovi na čto, da postaja gozdna zemlja mavičasta. S tem pa postaja zemlja propustljiva za zrak, vodo, ter rahla in v nji se raditega lažje razraščajo korenine. Ako pa gozdna tla nimajo te listne odeje, tedaj zliva voda zemljo skupaj, ista postaja trda, iz nje se gubi zrak, koreninam je razraščevanje otežkočeno, kar vse vpliva neugodno na rast gozdnih dreves.

Listna odeja pa zadržuje tudi izhlapevanje vode iz gozdne zemlje. S tem se gozdnim drevesom ohrani za porast in uspevanje potrebna vlaga, gozd ne trpi vsled suše.

Rastlinice, posebno bakterije, ki se naselijo v listni odeji, pripomorejo k tvorbi gozdne črnice, pripomorejo pa tudi pri tvorbi hranilnih snovi za drevje, poleg tega pa varujejo zemljo pred izsušenjem, mrazom in pregrevanjem, kar je posebno važno v goratih in strmih gozdih. Radi tega je grabljanje listja v strmih pobočjih zelo škodljivo za gozd.

Iz navedenga se razvidi, kolike važnosti je listna odeja za gozd. Kjer se je ista z premočnim grabljenjem zredčila, ne uspevajo po golosekih novi nasadi, ker je zemljo varovalna plast črnice izginila, ali pa postala zelo tanka. Listnati ogzd se mora umakniti skromnejšemu igličastemu drevju.

Brez velike škode za gozd, dajo se pa za steljo pripravljati v njem razne gozdne rastline, kot praprotilje, gozdna trava, trstika, vresje, nekoliko tudi mah, koder ga je veliko.

Kletarska dela v januarju. Dolivamo vino in snažimo sode okrog pilk, da se ne zarede očetne glivice, ki povzročajo cik. S prvim pretakanjem se ne prenačimo, ker bi to škodovalo kakovosti vina. Droži predstavljajo nekako živo tvarino za vino ter jih vsled tega ne smemo prerano ločiti od vina, četudi je vrenje že dovršeno. Ugodnega vpliva kvasnih glivic na mlado vino po končanem burnem vrenju gotovo ne poznamo še popolnoma. Vemo samo, da je vino, ki je ležalo na drožah (seveda zdravih) dalje časa, na okusu mnogo boljše, nego vino, katerega smo pretočili takoj po glavnem vrenju ter ločili od njegovih usedlin. S pretakanjem pa tudi ne smemo čakati predolgo. Ko so kvasne glivice dovršile svoj posel, zapadejo trohnobi, kot vsaka organska snov pri čemer se tvorijo snovi, ki kakovost vina morejo poslabšati, ali naravnost pokvariti. Zategadelj moramo vino pretočiti najkasneje, predno so se začele kvasne glivice razkrajati. Ta čas nastopi pri slabih vinih poprej, nego pri močnih, kjer obilna množina alkohola vino varuje pred pokvarjenjem. Močna vina iz zdravega grozdja pretakamo brez škode ob Svečnici ali še pozneje. Pri pretakanju ne pozabimo na zveplanje sodov, kar naj služi kot pravilo pri tem poslu. V kleti skušajmo ohraniti zmajr enakomerno toplino.

Dela v sadonosniku po zimi. V nepreostri zimi gnojimo sadno drevje s hlevskim gnojem ali umetnimi gnojili. Kopajmo jame, ki naj bodo približno pol metra globoke in 1 in pol do 2 metra široke. Staro drevje očistimo mahu in skorje ter pomagamo z apnenim beležem, ali pa drevesnim karbolinejem. Mlažje drevje obdajmo z drevesnimi omoti, da ga obvarujemo pred zaici in drugimi poškodbami. V lepi zimi je najlepši čas, da pregledamo sadno drevje in porežemo vso na drevju ostalo zapredeno listje in gnilo sadje. Vse to sedaj lažje opazimo in brez težav odstranimo ter sežgemo. S tem zatiramo najuspešnejše razne sadne škodljivce, ki prezimujejo na sadnem drevju. Na malih vejah najdemo tu in tam v mične obročke zložena zimska jajčeca od prstenčarja in zlatnice. Takšne vejice je treba odrezati in sežgati. Enako

povzročajo večino bolezni, med temi tudi steklino, izredno majhna živa bitja, katere je imenovali bacile. Dognal je tudi, da so bacili dvojne vrste, eni bolezi povzročajo, dočim napravijo drugi človeka neobčutljivega za napade bolezni in v človeškem organizmu uničijo prve bacile. Na podlagi tega odkritja je izdelal Pasteur takozvane serume, s katerimi se cepijo zdravi, da ne obolijo na gotovih boleznih, bolniki pa, da bolezen laže prestopijo. Cepitev je bila že pred vojno v naših krajih zelo razširjena proti kozam in davici in z njo se je posrečilo le, nekdanjo tako razširjeno bolezen skoro zatreti. Med vojno so naši vojaki na lastni koži čutili prijetnost cepitve proti koleri in tifusu, toda pomagalo je, da se te bolezni niso razširile. S takim serumom so začeli zdraviti steklino na človeku in zdravljenje je imelo popoln uspeh. Nastali so Pasteurjevi zavodi v katerih se vrši zdravljenje brezplačno na stroške države. Učenjaki pa so šli še dalje. Skušali so steklino tudi pri psih popolnoma preprečiti. To se je sedaj posrečilo profesorja univerze v Hannoveru v Nemčiji Heinrichu Meisnerju in dr. Baarsu. Po življensko nevarnih poskusih sta odkrila serum, s katerim se cepijo psi ter postanejo popolnoma neobčutljivi proti steklini. Cepljenega psa lahko ogreže stekel pes, pa se ne bodo pojavili na njem niti najmanjši znaki stekline.

Svilo in razstreljivo iz gnoja. Po velikih mestih, ki štejejo več milijonov prebivalcev, se vsaki dan naberejo ogromne množine raznih odpadkov, smeti, gnoja, cunj itd., katere so do nedavnega časa se odlagali v bližini mesta; zadnje čase so jih pa pričeli sežigati v posebnih pečeh. Kemiki so že davno spoznali, da bi se dali ti odpadki dobro uporabiti, samo da bi se našel cen način predelave. To se je sedaj posrečilo berlinskemu kemiku inženjerju Personu. Smeti in odpadki, ki so dosedaj zahtevali toliko stroškov in dela, da se jih je uničilo, bodo v naprej postali še bogat vir dohodkov. Personu se je posrečilo na enostaven način ločiti staničnino, katere je mnogo v smeteh, od pravih odpadkov, ki tvorijo gnojilo. Iz staničnine se da izdelati zelo dobra umetna svila in iz tega, kar ostane od svile, pa bodo izdelovali zelo hudo razstreljivo. Tako moderna veda skuša najti vedno nova pota, da poenostavi in poceni vse produkte, katere rabi človeštvo.